

«**Η** επέλαση του εθνικολαϊκισμού στην πατρίδα μας τείνει να σαρώσει τον έθνο κι αλλιώς αδύναμο ευρωπαϊκό φιλελευθερισμό μας» πιστεύει ο καθηγητής Δ. Καιρίδης.

Μετά τις εκλογές η μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία αναθάρρησε, ότι κάτι θα γίνει. Άλλη μια διάψευση;

Η διάψευση είναι δεδομένη. Ο ΣΥΡΙΖΑ υποσχέθηκε πολλά. Η αλήθεια είναι ότι λεφτά δεν έχει και ο μόνος τρόπος για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης είναι με τα λεφτά των Γερμανών και των άλλων Ευρωπαίων φορολογουμένων, οι οποίοι δεν φαίνονται διατεθειμένοι να τα δώσουν. Η Ελλάδα δεν μπήκε στο μνημόνιο επειδή το αποφάσισε ο ελληνικός λαός και ούτε θα βγει από αυτό επειδή έτσι ψήφισε ο λαός.

Δεν ήταν κρίσιμο να πάρουμε ανάσα αξιοπρέπειας, που λέει και το σύνθημα των πρώτων φιλοκυβερνητικών διαδηλώσεων; Δεν έχει αποδειχθεί ιστορικά ότι το μείγμα εθνικής ταπεινώσης και οικονομικής κρίσης είναι η πρώτη ύλη του φασισμού;

Το αντίθετο. Αυτή η «ανάσα αξιοπρέπειας» έχει πολύ υψηλό κόστος για την οικονομία αλλά και την πολιτική ομαλότητα. Γιατί η σημερινή διάψευση των προσδοκιών που καλλιέργησε ο ΣΥΡΙΖΑ προστίθεται στις διαψεύσεις που προηγήθηκαν, στα Ζάππειο του κ. Σαμαρά και στο «λεφτά υπάρχουν» του κ. Παπανδρέου, με αποτέλεσμα να ολοκληρώνεται την απονομιμοποίηση της πολιτικής και να ανοίγει διήγημα το δρόμο για ακροδεξιές, αντι-συνταγματικές λύσεις.

Γιατί κυριαρχεί στη χώρα μας το αφήγημα του θύματος και όχι το αφήγημα μιας χώρας που τα καταφέρνει;

Στη χώρα μας ευδοκίμει ο ναρκισσισμός του θύματος. Λίγοι Έλληνες παραδέχονται ότι η χώρα μας, ακόμα και στη σημερινή βαθιά κρίση, είναι σε καλύτερη θέση από τον περίγυρό της, όποιο δείκτη κι αν χρησιμοποιήσει κανείς.

Πάρτε το παράδειγμα των γερμανικών πολεμικών αποζημιώσεων. Οι περισσότεροι Έλληνες πιστεύουν ότι οι ναζι εγκληματίες κυρίως εναντίον μας, ενώ η αλήθεια είναι ότι άλλες χώρες, όπως η Πολωνία, υπέστησαν ακόμα χειρότερα εγκλήματα. Αλλά, για να σας προκαλέσω αν μπορώ, ακόμα και εντός Ελλάδας, η σφαγή στο Δίστομο ή στα Καλάβρυτα ως μέγεθος δεν ήταν το μεγαλύτερο έγκλημα των ναζί. Η πιο μαρτυρική πόλη της χώρας είναι αναμφισβήτητα η Θεσσαλονίκη των δεκάδων χιλιάδων Εβραίων μαρτύρων του Ολοκαυτώματος. Κι όμως, το απλό αυτό γεγονός η «εθνική μνήμη», εγκλωβισμένη στον αυτοαναφορικό ναρκισσισμό της, αποφεύγει να το αναφέρει.

Γιατί τέτοια ροπή στην αναζήτηση εξωτερικού εχθρού; Είναι πρόβλημα παιδείας, πολιτισμού, είναι απόρροια συμπλεγμάτων τι ακριβώς;

Δεν μου αρέσουν οι «πολιτισμικές εξηγήσεις». Ιδίως όταν οι πιο πολιτικές και ορθολογικές αφηγήσεις δεν έχουν εξαντλήσει τη χρησιμότητά τους. Αιτία του μύθου του «εξωτερικού εχθρού»,

Δημήτρης Καιρίδης, αναπληρωτής καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ευδοκίμει ο ναρκισσισμός του θύματος

ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΠΑΝΟΥ

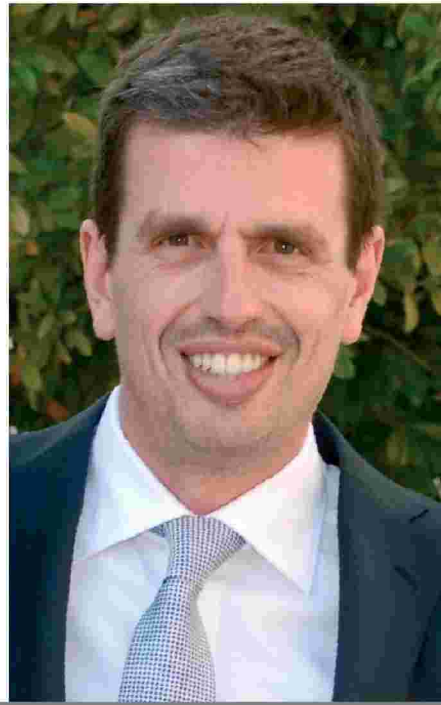
πέρα από την αναμφισβήτητη αλήθεια ότι η χώρα μας βρίσκεται σε μια επικίνδυνη γειτονιά, έχει να κάνει με το λαϊκισμό, που αποτελεί την κυρίαρχη ιδεολογία του πολιτικού μας συστήματος και το modus operandi των περισσότερων Ελλήνων πολιτικών. Ο λαϊκισμός βασίζεται στο θυμικό και όχι στον ορθό λόγο και δεν υπάρχει τίποτα που να κινητοποιεί το θυμικό περισσότερο από το φόβο. Κάποτε υπήρχε και ο «εσωτερικός εχθρός». Τώρα, τουλάχιστον, έχουμε μόνο τον εξωτερικό, αλλά, όντας μόνος, πρέπει να διασταλεί περισσότερο του συνήθους.

Όταν οι πολλοί λένε ότι θέλουν το ευρώ, αλλά απορρίπτουν τους κανόνες του ευρώ, τι μήνυμα εκπέμπουν; Άγνοιας ή ουτοπικής αναζήτησης;

Επιβεβαιώνουν το κυρίαρχο αφήγημα της μεταπολίτευσης, σύμφωνα με το οποίο μπορούν να υπάρξουν δικαιώματα χωρίς υποχρεώσεις. Ο σύγχρονος Έλληνας έχει εθιστεί να πιστεύει ότι δικαιούται ενός υψηλού επιπέδου διαβίωσης χωρίς την αντίστοιχη προσπάθεια. Οι Έλληνες πολιτικοί δεν έχουν προετοιμάσει την ελληνική κοινωνία για τις προκλήσεις του εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού.

Πώς περιγράφεται η σημερινή μας κατάσταση; Γιατί αν πούμε ότι βρισκόμαστε στην άκρη του γκρεμού, θα επαναλάβουμε ένα κλισέ που έπαιξε πολύ τα τελευταία πέντε χρόνια. Έτσι δεν είναι;

Στα τέλη του 2014 η χώρα έβγαζε από την κρίση, σύμφωνα με τα νούμερα: είχαμε αύξηση του ΑΕΠ, μείωση της ανεργίας και εξάλειψη των διδύμων ελλειμμάτων, του δημοσιονομικού και στο εξωτερικό ισοζύγιο. Οι προοπτικές για το 2015 ήταν πολύ θετικές χάρη στην πτώση της τιμής του πετρελαίου, στην υποτίμηση του ευρώ και στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ. Βέβαια, η βελτίωση στα νούμερα δεν περνά αμέσως στην κοινωνία. Η οικονομία λειτουργεί με καθυστέρηση ενός-δύο χρόνων. Ήδη, όμως, οι έμποροι είχαν καταγράψει τη σημαντική αύξηση της κατανάλω-

Ο σύγχρονος Έλληνας έχει εθιστεί να πιστεύει ότι δικαιούται ενός υψηλού επιπέδου διαβίωσης χωρίς την αντίστοιχη προσπάθεια. Οι Έλληνες πολιτικοί δεν έχουν προετοιμάσει την ελληνική κοινωνία για τις προκλήσεις του εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού.

σης το δεύτερο εξάμηνο του 2014.

Σήμερα έχουμε δραματική επιδείνωση όλων των μεγεθών, πλην των τουριστικών κρατήσεων, εξαιτίας της πιστωτικής ασφυξίας στην οποία βρίσκεται η χώρα, κάτι που πληρώνει πανάκριβα η ιδιωτική οικονομία. Έχουμε δε μια κυβέρνηση που από τη μια χαιρεί μεγάλης λαϊκής αποδοχής και από την άλλη αντιστέκεται σθεναρά στην προσαρμογή της στην πραγματικότητα. Υπό αυτή την έννοια, ξαναβρισκόμαστε στην άκρη του γκρεμού στενίζοντας «εθνικά υπερήφανα» την άβυσσο με δική μας ευθύνη.

Γιατί ήρθε τόσο άσχημη τροπή η διαπραγμάτευση με τους πιστωτές; Ήταν και θέμα υπουργού Οικονομικών ή μόνο στρατηγικής και θέσεων της κυβέρνησης;

Κυρίως το δεύτερο. Κατανοώ την προσπάθεια κάποιων φίλων της κυβέρνησης να φορτώσουν το φταίξιμο στην ιδιορρυθμία του κ. Βαρουφάκη. Όλοι ήξεραν ότι ο κ. Βαρουφάκης είναι πολιτικά αναλώσιμος και μια χρήσιμη «φιγένη» αν χρειαστεί. Και είναι αλήθεια ότι και ο ίδιος υπερέβη αυτόν τους δύο μήνες της υπουργίας του ακκιζό-

μενος στα διεθνή ΜΜΕ. Όμως ο «εξυπνακισμός» του κ. Βαρουφάκη εξέφρασε το πνεύμα όλης της νέας κυβέρνησης, ενώ, αντίθετα, ο δεδηλωμένος ευρωπαϊσμός του παραμένει μειοψηφικός.

Βλέπετε κάποια διέξοδο στον ορίζοντα; Υπάρχει καλό σενάριο για εμάς;

Ποιο είναι το καλό σενάριο; Να αποδειχθεί ο ΣΥΡΙΖΑ ένα νέο ΠΑΣΟΚ και να προσαρμοστεί στην εξουσία και στην πραγματικότητα. Όμως θα είναι κρίμα αν, μετά από μια επώδυνη χρεοκοπία και έχοντας περάσει ξυστά από μια εθνική καταστροφή, θεωρήσουμε καλό σενάριο την επιστροφή στη λογική και στην πρακτική που μας οδήγησαν στην κρίση. Την ίδια ώρα θα πρέπει όλοι, λαός και ηγεσία, να συνειδητοποιήσουμε ότι ο διεθνής ανταγωνισμός αυξάνεται και ότι η χώρα μας, αν θέλει να διατηρήσει τη θέση της στον αναπτυσσόμενο κόσμο, θα πρέπει ανταποκριθεί δημιουργικά στις τεράστιες προκλήσεις που η εκρηκτική άνοδος της Ασίας φέρνει.

Η ψυχική απομάκρυνση του ελληνικού κόσμου από τον ευρωπαϊκό δεν είναι πολύ επικίνδυνη;

Η κρίση δεν είναι μόνο οικονομική. Ίσως να μην είναι καν πρωταρχικά οικονομική. Και, δυστυχώς, εκδηλώνεται σε όλα τα επίπεδα με την (επανα-)βαλκανιοποίηση της ελληνικής κοινωνίας. Έχοντας μελετήσει τη γιοσυγκολαβική κρίση της δεκαετίας του 1990 σε βάθος, τρομάζω μπροστά στην επέλαση του εθνικολαϊκισμού στην πατρίδα μας, που τείνει να σαρώσει τον έθνο κι αλλιώς αδύναμο ευρωπαϊκό φιλελευθερισμό μας.

Μήπως το λάθος της άλλης πλευράς, ως το πούμε σχηματικά των μνημονιακών, ήταν η ταύτιση με τους πιστωτές και ειδικά με τη Γερμανία;

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι έγιναν λάθη, ιδίως στον πολιτικό χειρισμό της κρίσης. Αυτό ίσως ήταν και αναπόφευκτο λόγω του μεγέθους του προβλήματος. Εξάλλου, σε πολλές χώρες από τις οποίες πέρασε το ΔΝΤ είχαμε δραματικές πολιτικές ανακατατάξεις.

Η ελληνική πολιτική τάξη, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, δεν είπε ποτέ την αλήθεια στον ελληνικό λαό και όποτε αναγκάστηκε από τα πράγματα να είναι πιο ειλικρινής δεν την αγάπησε αλλά ψέλλισε μισόλογα επιχειρώντας να ριζέει το φταίξιμο στους άλλους. Όλη η συζήτηση, για παράδειγμα, για το δημόσιο χρέος έγινε προκειμένου να εστιάσουμε στο τι θα κάνουν οι άλλοι για μας, για να μη μιλήσουμε για το τι θα πρέπει να κάνουμε εμείς για τους εαυτούς μας.

Επιπλέον, η ελληνική ηγεσία δεν είχε και δεν έχει δικό της σχέδιο για την έξοδο από την κρίση. Συνεχίζει να βασίζεται σε ό,τι της υπαγορεύσουν οι ξένοι. Για παράδειγμα, η προσπάθεια της σημερινής κυβέρνησης να εκπονήσει ένα μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα κατόπιν εορτής φαντάζει, εκτός των άλλων, κωμική, καθώς αποκαλύπτει τη ρηχότητα και την επιπολαιότητα της πολιτικής μας ζωής σε όλο το μεγαλείο της. Έγιναν εκλογές, δεν μιλήσαμε για μεταρρυθμίσεις, δεν αποφασίσαμε τι μεταρρυθμίσεις θέλουμε και τώρα, εκ των υστέρων, πρόχειρα και βιαστικά θα πρέπει να τις αποφασίσουμε, κατεπειγόντως...